

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องเบื้องหลังความสำเร็จของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านสารคดีชีวประวัติบุคคลสำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาในการดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จของชาวไทยเชื้อสายจีน และการถ่ายทอดแนวคิดและวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลังของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ประเภทวิจัยคุณภาพ (qualitative research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สารคดีชีวประวัติของชาวไทยเชื้อสายจีนบุคคลสำคัญจำนวน 10 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการอ่านวิเคราะห์ประกอบตารางประเด็นวิเคราะห์ เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยละเอียด เพื่อหาแนวคิดปรัชญาของชาวไทยเชื้อสายจีน วิธีการถ่ายทอดและเนื้อหาของแนวคิดและวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดด้วยการเขียนพรรณนาประกอบตัวอย่าง ที่เรียกว่าการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description) ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผลและเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า

1. แนวคิดปรัชญาในการดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จของชาวไทยเชื้อสายจีน

จากสารคดีชีวประวัติชาวไทยเชื้อสายจีน ปรากฏแนวคิดปรัชญาของชาวไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ ความเชื่อในแนวคิดปรัชญาขงจื๊อประกอบด้วย (義) ความชอบธรรม การปลูกฝังคุณธรรม มุ่งเน้นอบรมความผูกพันทางศีลธรรม หลี่ (利) การจัดกฎเกณฑ์สังคม มุ่งมั่นให้เรียนรู้วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เหยิน (仁) มีเจตนารมณ์ที่ดี ที่จะทำสิ่งดี ๆ ให้กับสังคม จื่อ (智) ปัญญา ซิน (信) สัจจะ

2. การถ่ายทอดแนวคิดและวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลังของชาวไทยเชื้อสายจีน

จากชีวประวัติชาวไทยเชื้อสายจีน ปรากฏการถ่ายทอดแนวคิดและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน มีการถ่ายทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่ง ทั้งโดยทางตรงและ

ทางอ้อม ซึ่งบุคคลที่เป็นตัวแทนในการถ่ายทอดประกอบไปด้วยกลุ่มคนในครอบครัวและชุมชน ครอบครัวยังมีบทบาทในการถ่ายทอดแนวคิดและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน วิธีการถ่ายทอดโดยตรงภายในครอบครัว พ่อ แม่ ผู้สูงอายุ และบุคคลภายในครอบครัว เป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดลูกหลานเป็นผู้รับการถ่ายทอด ด้วยวิธีการสอนบอกกล่าว อธิบาย แนะนำ แสดงให้ดู ปฏิบัติร่วมกัน ดูแล บังคับ ควบคุม จนกระทั่งลูกหลานสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดโดยทางอ้อม ผู้ทำการถ่ายทอดเป็นสมาชิกภายในครอบครัว ที่ได้ร่วมกันประกอบพิธีกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้การถ่ายทอดได้ปฏิบัติให้เด็ก ๆ ได้เห็น พูดคุย ได้สัมผัส และเข้าร่วมอยู่อย่างสม่ำเสมอ เด็กจึงได้รับการกล่อมเกลามาตั้งแต่เล็ก ๆ เมื่อโตขึ้น เด็กก็สามารถช่วยผู้ใหญ่ได้หรือทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่ในการประกอบพิธีกรรม เช่นการจัดของเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รวมตัวกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน การถ่ายทอดทางตรงระหว่างคนในชุมชน ผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดประกอบด้วยเพื่อนในกลุ่มภาษาเดียวกัน เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมทำงาน ซึ่งลักษณะของการถ่ายทอดเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยน อธิบาย บอกกล่าว ทำให้ผู้รับการถ่ายทอดสามารถปฏิบัติพิธีกรรมได้อย่างถูกต้อง สำหรับการถ่ายทอดทางอ้อมในชุมชน เป็นไปในลักษณะของการได้เข้าร่วมกิจกรรม การเล่าสู่กันฟัง การพูดคุย การได้เห็นเพื่อนบ้านปฏิบัติ และการได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมเป็นต้น

ส่วนเนื้อหาของแนวคิดและวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาวไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ ประเพณีการดื่มน้ำชา ประเพณีพิธีฝังศพ ประเพณีทิ้งกระจาด ประเพณีเซ่นไหว้ ประเพณีวันตรุษจีน ประเพณีภายในครอบครัวซึ่งประกอบด้วยผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัว พี่ควรรดูแลและอบรมสั่งสอนน้อง ประเพณีคลุมถุงชน และประเพณีการแต่งงานปรากฏวัฒนธรรมด้านจริยธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ ความมุ่งมั่น ขยันและอดทน ความกตัญญูทดแทน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส มนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบสูงประกอบด้วยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเมตตา ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความประหยัด และใจกว้าง

อภิปรายผล

1. แนวคิดปรัชญาในการดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จของชาวไทยเชื้อสายจีน

ในภาพรวมแนวคิดปรัชญาในการดำเนินชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนจากชีวประวัติบุคคลสำคัญ จะพบว่าลัทธิศาสนาของชาวไทยเชื้อสายจีนจะเชื่อมั่นในปรัชญาขงจื๊อ เนื่องจากทุกคนย่อมภูมิใจในชาติกำเนิดของตน ได้มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อรักษาวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของเชื้อชาติตนไว้ ดังที่ ยศ สันตสมบัติ (2543) กล่าวว่า การใช้สัญลักษณ์

ทางชาติพันธุ์เป็นยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความรักในพวกพ้องของตน และเพื่อต่อสู้กับกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้มีความสามัคคีกลมเกลียวทั้งภายในครอบครัว และภายในชุมชน เพื่อให้การอาศัยอยู่ร่วมกันมีแต่ความสันติสุข

2. การถ่ายทอดแนวคิดและวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลังของชาวไทยเชื้อสายจีน

ส่วนภาพรวมของวิธีการถ่ายทอดแนวคิดและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนจากชีวประวัติบุคคลสำคัญ ได้มีการถ่ายทอดกันมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (อ้างในพิพรรณ ลิ้มปิติ, 2544 : 19) กล่าวว่า การถ่ายทอดเป็นกระบวนการทางสังคมที่ดำเนินอยู่ตลอดเวลา ทำให้มนุษย์ได้ซึมซับเอาวัฒนธรรมและลักษณะต่าง ๆ ของสังคมไว้

สำหรับเนื้อหาของแนวคิดและวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดนั้น ชาวไทยเชื้อสายจีนได้ประพฤติตามประเพณีวัฒนธรรมจีนสืบต่อกันมา ทั้งนี้เพราะเนื้อหาและแนวคิดนั้นมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในแง่ของการให้ความเชื่อมั่นทางจิตใจ ทั้งยังทำหน้าที่ให้เกิดความสามัคคีในหมู่คนจีนและส่งเสริมความรู้สึกในการรักพวกพ้องมากขึ้น โดยอาศัยกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ส่วนวัฒนธรรมด้านจริยธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนจากชีวประวัติบุคคลสำคัญเนื่องมาจากชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านั้น มีการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตความคล้ายคลึงกันเป็นอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่ใช้ชีวิตที่ยากลำบากในประเทศจีน จึงตัดสินใจย้ายรกรากเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทย เดินทางมาแบบเสื้อผืนหมอนใบ มาเสี่ยงโชคเริ่มต้นทำมาหากินจากที่ไม่มีอะไรเลย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนต้องมีนิสัย ขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ประหยัดอดออม และเนื่องจากวิถีชีวิตจึงถือเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของชาวจีนที่บรรพบุรุษมีการสั่งสอนและสืบต่อกันมาซึ่งทำให้การปฏิบัติตัววิถีชีวิตของชุมชนชาวจีนมีเอกลักษณ์ต่าง ๆ ของตน เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส กตัญญูแก่ผู้ที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรับผิดชอบสูง จะตรงกับงานวิจัยของสุชาดา ดันตสุรฤทธิ์ (2532) ที่ว่า “ขงจื้อเป็นปราชญ์ที่เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม ขงจื้อได้เสนอว่าจริยธรรมของผู้ที่เป็นเป้าหมายที่สำคัญ มีแนวความคิดที่ได้รับการอบรมสั่งสอนสืบต่อกันมาว่าทุกคนต้องมีความจงรักภักดีต่อครอบครัว ต้องทำพิธีเช่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษโดยถือว่าเป็นหน้าที่ของบุตรหลานผู้สืบสกุลจะละเลยมิได้”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ผลการศึกษาในส่วนของแนวคิดปรัชญาของชาวไทยเชื้อสายจีนสามารถนำไปประกอบเป็นข้อมูลการศึกษาในสาขาวิชามานุษยวิทยาวัฒนธรรมในส่วนที่ว่าด้วยชาติพันธุ์วรรณา

(ethnography) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 ผู้เป็นครูอาจารย์สามารถใช้เป็นสื่อการอ่านช่วยสอนลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรมีจากประวัติศาสตร์ไทยเชื้อสายจีนให้แก่ผู้เรียนได้นำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี

1.3 ผลการศึกษานี้สามารถเป็นเอกสารส่งเสริมความร่วมมือระหว่างไทยจีนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคมซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเบื้องหลังความสำเร็จของชาวไทยเชื้อสายจีนจากพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทย

2.3 ควรมีการศึกษการใช้ภาษาจากชีวประวัติบุคคลสำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีน